

Goed onderwijs door visionair leiderschap

Boeiend onderwijs in lerende scholen

Hoogstaand onderwijs, daar heeft ieder kind recht op. Het bereiken van goede resultaten met kinderen doet ertoe. Hoe maken we van onze school een meer opbrengstgerichte school? Hoe zorgen we voor lerende organisaties waarin voortdurend gewerkt wordt aan het ontwikkelen van professioneel kapitaal? Hoe bereiden we kinderen voor op het deelnemen aan een complexe samenleving?

In deze flyer vindt u meer informatie over het aanbod van Natuurlijk Leren dat gecertificeerd is door het Schoolleidersregister PO en dat via het open aanbod van het AVS Centrum Educatief Leiderschap wordt verzorgd. Dit aanbod kunt u ook *in company* laten uitvoeren via Natuurlijk Leren.

DOELGROEP

Leidinggevenden/schoolleiders en middenkader.

DE TRAINER

JAN JUTTEN

Jan Jutten is sinds 2004 werkzaam als zelfstandig onderwijsadviseur. Sinds de schoolleidersopleiding bij Magistrum in 1995 heeft hij een grote belangstelling voor de school als lerende organisatie. De afgelopen jaren heeft hij zich op dit terrein verder gespecialiseerd. Jutten studeerde onderwijskunde en volgde trainingen bij onder andere Peter Senge, Michael Fullan, Otto Scharmer, Andy Hargreaves en Margaret Wheatley. Zijn werkzaamheden bestaan vooral uit het ondersteunen van scholen, besturen en samenwerkingsverbanden op weg naar een lerende organisatie. Zijn focus hierbij ligt op de ontwikkeling van leiderschap.

DE LEERGANGEN

Leergang Begrijpen voor ingrijpen: systeemdenken in een lerende school

4 eendaagsen : 18 januari, 1 februari, 22 maart en 19 april 2018.

Leergang Bouwen aan een lerende school Werken met de vijf disciplines in de dagelijkse praktijk

6 eendaagsen: 10 november 2017, 17 januari, 2 februari, 9 maart, 6 april en 18 mei 2018.

Leergang Opbrengstgericht leiderschap in een lerende school: van moetisme naar moreel besef

6 eendaagsen: 17 november 2017, 19 januari, 9 februari, 23 maart, 13 april en 25 mei 2018.

4 EENDAAGSEN BEGRIJPEN VOOR INGRIJPEN: SYSTEEMDENKEN IN EEN LERENDE SCHOOL

Deze vier dagen over systeemdenken zijn met name bedoeld voor leiders en intern begeleiders die zich willen verdiepen in rijke mogelijkheden van de vijfde discipline van de lerende school. Systeemdenken is het vermogen om relaties te zien en daardoor de werkelijkheid beter te begrijpen. Hoe beter we begrijpen, hoe effectiever we kunnen ingrijpen. Door systeemdenken zien we het totaalbeeld, niet slechts de details. Ook hebben we oog voor de wijze waarop onderdelen in een school elkaar beïnvloeden en op elkaar reageren en zijn we beter in staat om het systeem in positieve zin te veranderen. Systeemdenken is één van de kerncompetenties van leiders in onze tijd.

PROGRAMMA

Dag 1: Inleiding in systeemdenken. De taal en de hulpmiddelen voor de school en voor de klas.

Wat is systeemdenken? Wat is een systeem? Waarom systeemdenken? Welke werkvormen worden er bij systeemdenken toegepast? Werken met vormgevers en gedragspatroongrafieken: theorie en praktijk. Toepassingsmogelijkheden in het team in de klas.

Dag 2: De systeemtaal: cyclisch denken en werken met causale lussen

De taal van het systeemdenken: leren werken met samenhangen, relatiecirkels en vooral met causale lussen. Casussen uit de praktijk leren omzetten in systeemtaal om ze beter te begrijpen.

Dag 3: Klassieke systeemverhalen en causale lussen: archetypen

Speciale causale lussen: archetypen. Wat zijn archetypen? Wat kun je ermee in de school? Leren werken met archetypen aan de hand van casussen uit de school. Deze dag gaan we tevens praktisch aan de slag om de taal goed te leren.

Dag 4: Symptomen of problemen? Werken met de ijsberg
Vervolg van het werken met archetypen. Symptomen of problemen? De kracht van de ijsberg: in zes lagen complexiteit leren begrijpen. Toepassingsmogelijkheden van dit praktische hulpmiddel. Werken met de ijsberg aan de hand van casussen uit de school.

HERREGISTRATIE DOOR HET SCHOOLLEIDERSREGISTER PO

'Begrijpen voor ingrijpen: systeemdenken in een lerende school' van Natuurlijk Leren is gecertificeerd door het Schoolleidersregister PO en is opgenomen in het register in het kader van de herregistratie. Dit is dekkend bevonden voor het professionaliseringsthema 'Toekomstgericht onderwijs' en kan onderdeel uitmaken van uw ontwikkeling op het thema via formeel leren.

Data: 24 maart, 10 april, 22 mei en 16 juni 2017 of 18 januari, 1 februari, 22 maart en 19 april 2018.

Investing: Leden: € 1445,- / Niet-leden: € 1645,-
Studiebelasting: 640uur waarvan 32 contacturen en 32 voorbereidingsuren.

6 EENDAAGSEN BOUWEN AAN EEN LERENDE SCHOOL WERKEN MET DE VIJF DISCIPLINES IN DE DAGELIJKSE PRAKTIJK

'We leren veel van elkaar en doen concrete ideeën op voor werkvormen in de eigen praktijk'

De programmaonderdelen van deze training zijn nauw verbonden met de vijf disciplines van de lerende school. Elke discipline wordt concreet vertaald naar werkvormen, interventies, acties die leiders ondernemen om van hun school of stichting een lerende organisatie te maken. Daarbij leggen we nadrukkelijk een relatie met recente inzichten over leiderschap, zoals die van Andy Hargreaves, Otto Scharmer en Michael Fullan. We maken gebruik van een grote variëteit aan werkvormen. Deelnemers krijgen achtergrondinformatie, worden uitgenodigd om tussen de bijeenkomsten in dingen uit te proberen en te reflecteren op hun eigen gedrag. We leren veel van elkaar en doen concrete ideeën op voor werkvormen in de eigen praktijk.

PROGRAMMA

Dag 1: Waarom doen we dit? Een gezamenlijke missie, waarden en visie ontwikkelen. Van moetisme naar moreel besef

Hoe ontwikkel je samen met je team een gezamenlijke aspiratie? Welke mogelijkheden zijn er om persoonlijke visies van mensen te verbinden met de collectieve ambitie van de school? Waarom is het zo belangrijk?

Dag 2: Praten over elkaar of met elkaar? Ontwikkelen van goede communicatie en samenwerking

Wat is goede communicatie? Hoe kun je als leider invloed uitoefenen op de manier waarop mensen met elkaar praten en samenwerken? Maken we de omslag van discussie naar dialoog?

Dag 3: Onze waarheden! Omgaan met mentale modellen: van "zo is het" naar "zo zie ik het" De manier waarop mensen omgaan met mentale modellen vormt een van de

belemmeringen bij de ontwikkeling van de school. Welke rol spelen mentale modellen, hoe maak ik ze zichtbaar en hoe leren we er beter mee om te gaan?

Dag 4: Horizontaal leren. Werkvormen voor teamleren: ontwikkelen van sociaal kapitaal

Mensen leren meer van elkaar dan van allerlei cursussen. Welke mogelijkheden zijn er zoal? Hoe schep ik als leider de condities waaronder mensen zowel binnen als buiten de school kunnen leren van en met elkaar?

Dag 5: Systeemdenken deel 1. Eerst begrijpen, dan pas ingrijpen!

Verkennen van de grote mogelijkheden die systeemdenken biedt voor het onderwijs. Wat is systeemdenken eigenlijk? De nadelige gevolgen van fragmentering. Hoe begeleid ik als leider een traject waarin systeemdenken wordt gerealiseerd?

Dag 6: Systeemdenken deel 2. Van een lineaire naar een cyclische taal

Een nieuwe taal leren. Hoe kan ik de vele hulpmiddelen van systeemdenken toepassen in mijn school? We werken met casussen om zo concreet mogelijk te illustreren wat je met de werkvormen (zoals 'de ijsberg') kunt doen in je school.

HERREGISTRATIE DOOR HET SCHOLLEIDERSREGISTER PO

'Bouwen aan een lerende school' van Natuurlijk Leren is gecertificeerd door het Schoolleidersregister PO en is opgenomen in het register in het kader van de herregistratie. Dit is dekkend bevonden voor het deelthema 'Professionele Leergemeenschap' (behorende bij het professionaliseringsthema 'Kennis- en Kwaliteitsontwikkeling') en kan onderdeel uitmaken van uw ontwikkeling op het thema via formeel leren.

Data: 10 november 2017, 12 januari, 2 februari, 9 maart, 6 april en 18 mei 2018.

Investering: Leden: € 2.149,- / Niet-leden: € 2.449,-
Studiebelasting: 96 uur waarvan 48 contacturen en 48 voorbereidingsuren.

6 EENDAAGSEN OPBRENGSTGERICHT LEIDERSCHAP IN EEN LERENDE SCHOOL: VAN MOETISME NAAR MOREEL BESEF

Opbrengstgericht Leiderschap is één van de speerpunten van deze tijd. In deze training gaan we in op de vraag hoe we de opbrengsten van het onderwijs duurzaam kunnen verhogen en wat dit betekent voor leiders. Besturen en schoolleiders hebben grote invloed op de kwaliteit en de resultaten van het onderwijs op hun school. Er zijn diverse elementen van leiderschap te benoemen die een positief effect hebben op het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en het verhogen van leeropbrengsten. Onder leiderschap verstaan we niet alleen de schoolleider, maar ook de bovenschoolse leider, de interne begeleider en de bouwleiders. Ze worden dan ook van harte uitgenodigd om deel te nemen aan deze training. Opbrengstgerichte Leiders creëren als systeemdenkers in actie een context waarin leerkrachten zich voortdurend ontwikkelen om hun onderwijs zodanig te verbeteren dat het leidt tot hogere opbrengsten voor de kinderen. De training gaat over de vraag: wat doen deze leiders?

PROGRAMMA

Dag 1: Hoge opbrengsten: moetisme of moreel besef?

Achtergronden en doelen van deze training. Nader verkennen van belangrijke begrippen. Historisch overzicht van Andy Hargreaves (The Fourth Way). Verkennen van variabelen die een rol spelen bij hoge opbrengsten. Het grote belang van de levende missie van de school. Hoe ontwikkel je zo'n missie? Het basisschema van Robert Marzano.

Dag 2: Hoge opbrengsten door hoogstaand onderwijs

Het kader van David Hopkins 'Elke school een TOP-school'. Persoonlijk leren en boeiend onderwijs: wat werkt in de klas van Marzano. De invloed van leerkrachten en van leiders. De rol van de leider bij het vorm geven van kwalitatief hoogstaand onderwijs. De essenties van goed onderwijs bij Michael Fullan.

Dag 3: Gebruikmaken van data: ontwikkelen van meetgestuurd onderwijs

Gebruikmaken van toetsresultaten als basis voor goed onderwijs: van *assessment of learning* naar *assessment for learning*.

Diagnosticerend onderwijzen. Het grote belang van begrijpend lezen en schrijven van teksten: mogelijkheden om dit te verbeteren. De rol van de leider bij meetgestuurd onderwijs.

Dag 4: Van onderwijskundig leiderschap naar systeemleiderschap

Het grote belang van de context en de nadelige gevolgen van fragmentering. De systeembenadering van David Hopkins en Michael Fullan. Van individuele benadering naar systeembenadering. Ontwikkelen van professioneel kapitaal. Teamleren gericht op hoge opbrengsten.

Dag 5: Bovenschools werken aan het verbeteren van opbrengsten

"All systems go...." Bovenschoolse activiteiten met invloed op hoge opbrengsten. Scholen en schoolleiders die van elkaar leren en elkaar helpen. Bovenschoolse netwerken van leerkrachten, gericht op het verbeteren van opbrengsten. De rol van de leiders op alle niveaus in de organisatie.

Dag 6: Mensen duurzaam verbinden met hun Werk

Kenmerken van duurzaam leiderschap (Andy Hargreaves). Mensen en scholen verbinden met hun ziel en met de omgeving, leren van de toekomst. Essenties van Theorie U van Otto Scharmer. De samenhang tussen Theorie U en het realiseren van hogere opbrengsten: van moetisme naar moreel besef.

HERREGISTRATIE DOOR HET SCHOOLLEIDERSREGISTER PO

'Opbrengstgericht leiderschap' van Natuurlijk Leren is gecertificeerd door het Schoolleidersregister PO en is opgenomen in het register in het kader van de herregistratie. Dit is dekkend bevonden voor het professionaliseringsthema 'Omgaan met verschillen' en kan onderdeel uitmaken van uw ontwikkeling op het thema via formeel leren.

Data: 17 november 2017, 19 januari, 9 februari, 23 maart, 13 april en 25 mei 2018.

Investering: Leden: € 2.149,- / Niet-leden: € 2.449,-
Studiebelasting: 96 uur waarvan 48 contacturen en 48 voorbereidingsuren.

MEER INFORMATIE EN INSCHRIJVEN

Het heeft meerwaarde wanneer u met twee mensen van een school samen een van deze leergangen volgt. De prijzen van deze leergangen zijn inclusief de verplichte literatuur.

Wilt u meer informatie, neem dan contact op met het AVS Centrum Educatief Leiderschap, programmamanager Vera Ruitenbergh, via cel@avs.nl of bel 030-2361010. Of kijk op www.avs.nl/professionalisering